

Wijziging van hoofdstuk V der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1952

(Uitgaven voortvloeiende uit de bescherming van de bevolkingsregisters)

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 28 April 1953)

No. 6

De ondergetekende betreurt het, dat bijzondere omstandigheden de indiening van het onderhavige ontwerp van wet zeer aanzienlijk hebben vertraagd. Zoals reeds in de Memorie van Toelichting werd opgemerkt, is de late indiening van het onderwerpelijke voorstel o.m. een gevolg van de bezwaren, welke de uitnodiging om tot het kopiëren van de archiefregisters over te gaan, aanvankelijk in de kringen van de gemeentebesturen ontmoette. Nader beraad na de ontvangst van het advies van de in de Memorie van Toelichting bedoelde commissie, heeft opnieuw geruime tijd gevegd.

Hierbij zij nog vermeld, dat de Regering destijds van mening was, dat de conservatoire maatregelen met betrekking tot de archiefregisters, bedoeld in het algemeen gedeelte van de Memorie van Toelichting, onverwijld dienden te worden ter hand genomen. Dit bracht tot haar leedwezen mede, dat de daarvoor benodigde gelden niet vooraf aan de Staten-Generaal konden worden aangevraagd.

Aan de vaste commissie van advies inzake bevolkingsboekhouding is destijds, onder mededeling, dat slechts een beperkt bedrag voor het vervaardigen van een schaduwadministratie zou beschikbaar kunnen worden gesteld, gevraagd, haar oordeel over het kopiëren van de archiefregisters uit te spreken. De commissie adviseerde tot het kopiëren te besluiten.

Alvorens tot het met medewerking van werkloze hoofdarbeiders doen kopiëren van de archiefregisters over te gaan, is een uitgebreid onderzoek naar de meest doelmatige wijze van dupliceren ingesteld. Op grond van de waardevolle voorlichting, welke van verscheidene deskundigen werd verkregen, moest worden geconcludeerd, dat, met het oog op de bijzondere eisen, waaraan een schaduwbevolkingsregister moet voldoen, de vervaardiging van een duplicaat van die registers, welke copieën moeten worden bijgehouden, het meest efficiënt geschiedt, indien de methode wordt toegepast, welke thans ten aanzien van de archiefregisters is gebezigd.

Voor het kopiëren van die delen, waarin geen mutaties worden aangebracht, moet de micro-film het meest doelmatige middel worden geacht. De kosten, welke het verfilmen van de „dode” bevolkingsarchieven en het op tijd na een eventuele bezetting hanteerbaar maken van de copieën met zich brengen, zijn zeer aanzienlijk. De voorlichting, welke omtrent de bestaande reproductie- en reconstructiemethoden van deskundige zijde werd verkregen en de bijzondere aard der materie, deden de ondergetekende afzien van het inwinnen van adviezen van de in het Voorlopig Verslag genoemde instituten.

De daaraan verbonden kosten hebben de ondergetekende genoopt het treffen van bijzondere maatregelen ten aanzien van andere delen van de bevolkingsregisters dan de archiefregisters achterwege te laten.

De vraag, of aan de burgemeesters aanwijzingen of richtlijnen zijn gegeven nopens een eventuele vernietiging van alle bevolkingsregisters, wordt ontkennend beantwoord. Voor zover nodig zullen aanwijzingen of richtlijnen worden verstrekt op het daartoe geëigende tijdstip.

Maatregelen tot vernietiging van andere op namen en adressen gebaseerde administraties zijn overwogen, doch ten dele practisch inefficient en ten dele voorshands onuitvoerbaar bevonden.

De Regering heeft zeer onlangs besloten ten aanzien van de persoonsregisters geen voorzieningen te treffen, zulks o.a. op grond van de overweging, dat de reconstructie van registers, welke betrekking hebben op levende personen, zeker voor wat betreft de belangrijkste gegevens, praktisch uitvoerbaar is, zulks in tegenstelling tot het reconstrueren van een archiefregister.

Aangezien in het duplicaat-archiefregister de gemeenten afzonderlijk zijn opgenomen, kan de vraag nopens het belang van bedoeld register onbeantwoord blijven.

In de rampgemeenten zijn geen bevolkingsregisters verloren gegaan. Wel zijn in een aantal gemeenten de registers beschadigd door vochtinwerking, doch in het algemeen kunnen zij, na het ondergaan van een behandeling, in een alleszins redelijke staat worden teruggebracht. In één gemeente heeft het archiefregister echter zodanig geleden, dat het schaduwregister daarvoor in de plaats is gesteld.

Het is de ondergetekende niet mogelijk in te gaan op die vragen, welke betrekking hebben op de onderbrenging van het schaduwregister en alles wat daarmee samenhangt.

Het is niet doenlijk een nominatieve opgave te verstrekken van de gemeenten, die op 31 December 1952 ten achter waren op het tijdschema.

Een zodanig overzicht zou trouwens geen praktische betekenis hebben, omdat tal van kleine gemeenten groepswijze hebben gebruik gemaakt van de diensten van werkloze hoofdarbeiders, waardoor het tijdschema niet kon worden in acht genomen. Vermeld zij slechts, dat in het algemeen de gemeentebesturen hun volledige medewerking aan de maatregel hebben verleend.

Terzake van kosten wegens het aanschaffen van duplicaat-archiefbladen, waren op 31 December 1952 ruim 1100 declaraties tot een bedrag van f 50 000, van de gemeentebesturen ontvangen. Een globaal overzicht van de bij het Departement van Sociale Zaken ontvangen declaraties kan, naar de ondergetekende gebleken is, bezwaarlijk gegeven worden, aangezien in tal van gemeenten de declaraties terzake van aan werkloze hoofdarbeiders uitbetaalde lonen niet gespecificeerd werden ingediend, zodat niet zonder meer valt vast te stellen, welke bedragen ten laste van het kopiëren van de archiefregisters komen.

In dit verband zij nog opgemerkt, dat het in de Memorie van Toelichting en in het Voorlopig Verslag vermelde bedrag ad f 437 500, hetwelk voor het tewerkstellen van werkloze hoofdarbeiders als extra uitgave ten laste van Hoofdstuk XII der Rijksbegroting zal komen, het verschil inhoudt tussen de beloning van de tewerkgestelden op grond van de regeling voor tewerkstelling van hoofdarbeiders (thans: Sociale Werkvoorzieningsregeling voor Hoofdarbeiders) en de uitkeringen, welke zij ontvangen zouden hebben op grond van de Sociale Voorziening voor Werklozen.

Hierbij moet echter worden bedacht, dat redelijkerwijs verwacht mag worden, dat de tewerkstelling van werkloze hoofdarbeiders voor het bovengenoemde doel voor het Rijk uiteindelijk geen of slechts geringe extra kosten met zich zal brengen. Een niet onbelangrijk aantal werkloze hoofdarbeiders heeft zich n.l. langs de weg van deze tijdelijke tewerkstelling een normaal dienstverband bij gemeenten of in het particuliere bedrijfsleven weten te verwerven. Voorts brengt de tewerkstelling van deze werkloze hoofdarbeiders met zich, dat zij na beëindiging van hun arbeid bij werkloosheid aanspraak kunnen maken op uitkering ingevolge de Werkloosheidswet, waarvan de kosten slechts ten dele ten laste van 's Rijks schatkist komen.

Het bleek, dank zij de grote medewerking der gemeentebesturen, niet nodig extra-personeel aan te trekken ter uitoefening van controle in de gemeenten.

De geraamde f 200 000 dienen niet uitsluitend ter dekking van de kosten van de duplicaat-bladen. Uit de onderwerpelijke post moeten alle kosten, verbonden aan het geheel verzendklaar maken der bladen, voor zover de uitgaven niet onder de andere artikelen zijn gebracht, worden betaald. De Memorie van Toelichting is op dit punt niet geheel volledig.

De aanvulling van het centraal archiefregister geschiedt door duplicering van de archiefbladen, welke de gemeentebesturen bij vertrek en overlijden toch reeds dienen aan te leggen. Het inzenden van deze duplicaten vindt plaats bij wijze van verstrekking van inlichtingen, als bedoeld in het tweede lid van artikel 2 der Wet bevolkings- en verblijfsregisters.

Met betrekking tot de vraag nopens de toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet, moge de ondergetekende opmerken, dat de aanwijziging van enige artikelen voor de toepassing van artikel 24 is geschied in overleg met zijn ambtgenoot van Financiën. Eerst nadat het onderhavige voorstel het *Staatsblad* zal hebben bereikt, zal het mogelijk zijn, zo dan de wenselijkheid mocht blijken, de overschrijving van bepaalde bedragen naar het dienstjaar 1953 te bevorderen, waarbij uiteraard de medewerking van meergenoemde ambtgenoot nodig zal zijn.

Het verband tussen het Atlantisch Pact en het kopiëren van de gemeentelijke archiefregisters ontgaat de ondergetekende; hem is niet bekend of in andere bij het pact aangesloten landen, voor zover daar bevolkingsregisters worden gehouden, een overeenkomstige maatregel is genomen. De ondergetekende meent, dat over het recht der Regering om een schaduwadministratie naar elders over te brengen, bezwaarlijk twijfel kan bestaan.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

BEEL.